Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 113. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 21-го ТРАВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 113. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 21, 1953. VOL. LXI.

ПРЕЗИДЕНТ НАДІЄТЬСЯ ПЕРЕМОГИ У МОЖЛИВІЙ ВІЙНІ З РОСІЄЮ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер сказав у вівторок вночі, що російська загроза проти вільного світу йде рівнобіжно в ділянці економічній і військовій. Він попередив совєтських провідників, що Злучені Держави — „на випадок, що вони будуть приневолені до тотальної мобілізації сьогодні, можуть прийняти й перемогти кожен виклик". У своїй промові через радіо до цілої країни президент з'ясував багато своїх думок про совєтську небезпеку й остеріг, що від смерти Сталіна не сталося нічого такого, щоб виправдувало надію на якусь зміну в совєтській політиці до Злучених Держав і до вільного світу.

У звороті, ясно накресленім для уваги Кремля, Айзенгавер вказав на велетенську бомбардувальну силу, розвинену Злученими Державами від другої світової війни і заявив, що три літаки, з модерною зброєю, „можуть подвоїти" знищення, якого зазнала Нормандія в 1944 р., коли на створення „мостового причілка" треба було тоді вжити 2,700 літаків".

Президент з притиском відкинув погляд, проголошений попереднього тижня прем'єром Черчилем і прийнятий іншими закордонними провідниками, наче б то події в Росії від часу смерти Сталіна і перебрання влади в Совєтах Маленковим, вказували на нову політику Кремля, яка облегчить світову натугу. „Ми всі знаємо дещо про довгий список навмисно плянованої комуністичної агресії", сказав президент: „Досі не було підстави вірити, що совєтська політика змінила часто підкреслювану ними надію й мету — а це знищення волі по всіх усюдах". — Обговорюючи в деталях засяг совєтської загрози, Айзенгавер звернув увагу, що ця загроза йде водночас в ділянці економічній і військовій і ствердив: „Вона була холодно передумана совєтськими провідниками, бо своєю військовою загрозою, вони надіялися накинути Америці й вільному світові нестерпний тягар оборонної безпеки, щоб довести до економічної руїни. Вони вірили й ясно говорили, що вільні народи не будуть в силі втримати свій спосіб життя і водночас подбати про непомірні військові потреби. Комуністичні гармати в цьому значенні, були націлені на економічні об'єкти не менше як і на військові".

З уваги на таке світове положення, президент твердить, що ми живемо не в моменті, а в віці небезпеки, коли то треба присвятити все, що тільки можна для створення оборони. Необхідність оборонних приготувань виключає зниження податків і саме ціль президентової промови була, щоб спонукати країну до прийняття його податкової програми з восьми пунктів, заки — після Нового Року — буде складений новий податковий закон. У теперішній програмі Айзенгавер поставив м. ін. такі вимоги: затримати теперішній додатковий податок на великі корпорації на протяг шости місяців після 30 червня; втримати правильний податок, висотою 52 відсотків від великих підприємств; відсунути накладання додаткової оплати на суспільне забезпечення по одному відсоткові від робітничої заплати, як це було запляноване на час після 1 січня 1954 р. Він вказав, що теперішній фонд суспільного забезпечення досягнув 18 більйонів і що теперішні прибутки перевищають витрати. Це отже буде важливе заощадження грошей для заробітників. Дальше він обіцяв, що зниження податків на 10 відсотків від особистих заробітків мусить бути відкладене до 1 січня 1954 р., хоч вже в теперішніх плянах було передбачене зниження від 1 липня 1953 р. — Візвавши усіх до ощадности, президент запевнив країну, що спільними зусиллями „ми перемінимо вік небезпеки на вік продукційної волі, недосяжної досі в історії".

Не признали президентові повної контролі на випадок необхідности

Вашингтон. — Сенат ухвалив 45 голосами проти 41 обмежити президентові Айзенгаверові право накладання загальних контроль на ціни, робітничі заплати і заморожування комірного, якщо Конгрес не виповість війни або не одобрить таке уповажнення окремою резолюцією. Після такої ухвали і після прийняття деяких поправок, Сенат ухвалив голосною заявою обкросний Акт Оборонної Продукції. Президент не вимагав уповажнення на замороження цін і платень, але сенатська банкова комісія одобрила резолюцію, що дає право накласти „замороження" на випадок необхідности.

Арґентіна дозволила американським пресовим аґенціям продовжувати діяльність

Буенос Айрес. — Директор телекомунікації, Антоніо Наватта сповістив, що пресові аґенції ЗДА можуть продовжувати свою діяльність в Арґентіні. Уряд Перона заборонив був цим аґенціям розповсюджувати новинки на обширі Арґентини 12 травня, у зв'язку з обвинуваченнями деяких осіб із ЗДА в участі у протидержавних рухах. Одночасно з дозволом аґенціям відновити діяльність, в арґентінській пресі припинились виступи проти працівників преси ЗДА та проти державного департаменту.

БІЛ ЗА ВИСТУПЛЕННЯ ЗДА З ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Вашингтон. — Сен. Вільям Ф. Новланд, республіканець з Каліфорнії, зголосив резолюцію у вівторок, з закликом до президента Айзенгавера, щоб Злучені Держави виступили з Об'єднаних Націй, якщо б комуністичний Китай був допущений в члени цієї світової організації. Сенатор заявив, що серед країн, приналежних до О. Н. появилося змагання, щоб у цій організації признати місце для комуністичного Китаю чи то поки ще буде застановлене стріляння в Кореї, чи після підписання перемир'я „Ми можемо в недалекій майбутності зустрінутися з змаганням комуністичного Китаю, щоб стрілами добитися членства в О. Н." сказав Новланд. Якщо б такий плян зустрів підтримку серед інших альянтів, то це була б зрада тих 135,000 людських жертв, які потерпіла наша країна в Кореї. — Резолюція вимагає від президента Айзенгавера, щоб він відкликав американського представника із О. Н., якщо б комуністичний Китай був допущений в члени О. Н., або, якщо б представники теперішнього комуністичного режиму були признані представниками Китайської Республіки.

Дев'ятий весняний атомовий вибух у Неваді

Лас Веґас, Невада. — У вівторок ранком, на французькій рівнині, переведено дев'ятий з черги атомовий вибух поточної весни. Вибух був такий сильний, що доми у віддалі на 200 миль затряслися. Свідками вибуху були 28 конґресменів і біля 1,000 вояків в бункерах у віддалі 4,000 сяжнів. Яку саме зброю випробовано цим разом, невідомо, одначе ствердженo, що вона була приміщена на залізній вежі у висоті 300 стіп. Головною новиною при новім атомовім досвіді було випущення морського літака при допомозі радару з матірнього літака через полум'я вибуху. Літак, очевидно без пілота, перелетів неушкоджений через горіючу кулю. Попередня проба випущення такого літака через вогонь покінчилася його знищенням. Теперішній літак прилетів після вибуху на місце призначення до недалекого літовища. Після трьох годин почали падати з-поза хмар радіоактивні частини з вибуху на міста у віддалі 100 миль, змушуючи 5,000 жителів шукати сховку в підземеллях.

Ріджвей про можливість національного нещастя

Вашингтон. — Свідчення генерала Ріджвея продовжувались у вівторок і відбувались перед сенатською комісією закордонних справ, при чому публіка і преса були недопущені на засідання. Генерал заявив, що усі народи, що належать до Північно-Атлантійської спільноти, об'єднаними зусиллями ледве спроможні зустрінути російський напад на західню Европу. Отож немає мови про можливість відступлення від спільних вкладів в оборону й зменшити домогу Америки для европейської оборони, як цього дехто домагається в Сенаті. Навпаки, належить підтримати предложення президента Айзенгавера про призначення для европейської оборонности 5,828,000,000 долярів. Сама західня Европа неспроможна без помочі ЗДА зміцнити своє становище, але, якщо Франція ратифікує ухвалу про европейську армію, то, при „нашій допомозі", вона може „збудувати достатню військову могутність". Якщо б у цих зусиллях ми йшли самітні, то це довело б до „невідкличного національного нещастя". Нам необхідно мати союзників, для взаємної безпеки, — твердив шеф штабу Армії.

5,170 американських громадян у підсовєтських країнах

Вашингтон. — Перший раз департамент стейту повідомив про кількість американських громадян, що їх перетримують у себе підсовєтські країни. Загальне їх число охоплює справді велику цифру, бо аж 5,170. Найбільше американських громадян має Польща, бо аж 3,100, як це устійнила американська амбасада в Варшаві, а крім того біля 15,000 таких, що мають підставу вважати себе американськими громадянами. Росія має в себе 835 громадян і 1,179 таких, що вважають себе за американських громадян, але американська амбасада не може довести документально їхнього права перед совєтською владою. В інших країнах поза залізною заслоною перебувають американські громадяни в такому числі: у Чехословаччині 330; в Угорщині 430; в Румунії 413, а в Болгарії 62. Деякі з них находяться у в'язницях і американська влада не може їм помогти. Це тому, що велика частина громадян це колишні уродженці країн, що попали під совєтський режим, а теперішня влада цих країн не хоче признати, що вони перестали бути громадянами своїх рідних країн. Американська влада мало знає, що з цими громадянами діється.

Виклади проф. Р. Смаль-Стоцького

За останні тижні професор Маркетського університету й голова Американського Відділу НТШ Р. Смаль-Стоцький виголосив ось такі виклади, в яких завжди присвячував місце визвольній боротьбі українського народу: 1 квітня в клюбі Амер. Жінок в Джанетвіл про „Національне питання в Совєтах" (280 приявних пань); 17 квітня в клюбі Амер. Жінок в Расін про „Комуністичний Імперіялізм" (320 осіб); 23 квітня на запрошення мейора Мільвокі Зайдлера перед членами комітетів міської управи про „Життя в Совєтах" (80 осіб) і 2 травня на з'їзді учителів слов'янських мов центральної Америки про „Українську сучасну *літературу*". (*26 осіб*); 5 травня в клюбі Кравн енд Єнкор в Мльвокі про „Поневолені нації в Совєтах" (80 осіб); 12 травня на запрошення шефа адміністрації безпеки проф. Р. Смаль-Стоцький виголосив три виклади „Чому американцям трудно зрозуміти московський комунізм" в яких взяли участь всі урядовці по 660 осіб в кожнім викладі.

28 травня професор промовлятиме в Вокеша в Ківаніс Клюб про „Україну й її боротьба", а 4 червня на бенкеті алумнів Маркетського Університету в Ню Йорку, в Факультетському Клюбі Колюмбійського Університету.

ЩЕ ОДИН ПОЛЯК ВТІК СОВЄТСЬКИМ ЛІТАКОМ НА ЗАХІД

Копенгаген, Данія. — В середу рано втік на захід совєтським літаком ще один польський літун, висадившись на данському острові Борнгольм. Прізвища літуна, якого взяла військова поліція на переслухання, не подано. Літак належить до найновіших совєтських моделів і висадився на вкритому камінням полі та при висадці був пошкоджений, зламавши одне крило, але літун не був поранений. Це перший випадок втечі з совєтським літаком після того, як американці проголосили нагороду 100-000 долярів першому совєтському літунові, який доставить їм совєтський літак та 50,000 долярів нагороди для кожного дальшого літуна, що це зробить.

Рівночасно повідомлено з Берліну, що американці повернули представникам комуно-чеського уряду пасажирський літак C-47, яким в березні цього року один літун і чотири пасажири втекли на захід. 23 інших подорожних, які були на тому літаку, опісля вернулись назад до Чехословаччини.

Югославія не бачить жадних змін у відношенні Москви до неї

Беоґрад. — Представник югославського міністерства закордонних справ потвердив вчора вістку про видачу візи новому совєтському дипломатичному представникові, якомусь Степанові П. Кірсанову, що має заступити Григорія П. Снукова на пості совєтського шарже д'афера в Беоґраді, але рівночасно заявив, що в цьому він не бачить жадної зміни совєтського відношення до Югославії, хоч Кірсанов має вищу особисту ранґу, ніж її мав Снуков. Так само югославська преса підкреслює, що досі совєтський уряд нічим не виправдав припущень про будь-які зміни совєтського відношення до Югославії й тому видвигається потребу дальшої оборонної готовости проти евентуального нападу з боку Москви або її сателітів.

Ворожі літаки в Кореї втікають з поля бою

Токіо. — Комуно-китайська авіяція в Кореї, що користується літаками совєтського типу МІГ, оминала вчора боїв з аліянтськими літаками, втікаючи на їх вид через ріку Ялу до „протеґованих" баз в Манджурії. Тактику втечі застосували ворожі літаки після великих втрат впродовж останнього тижня. За останніх 6 днів альянтські літаки збили 36 МІГ-ів, два правдоподібно збили й 16 пошкодили. Втеча ворожих літаків була великим розчаруванням для багатьох американських літунів, які боєвими літаками охороняли акцію бомбардувальників, що засипали бомбами всіх калібрів ворожі бази та комунікаційні получення на території Північної Кореї.

СОВЄТИ ЗВІЛЬНИЛИ ДВОХ СХОПЛЕНИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ

Берлін. — Совєтські військові власті в Берліні звільнили вчора й передали американському командуванню двох американських вояків, схоплених східно-німецькою поліцією на кордоні східної й західньої зон в Берліні ще в листопаді минулого року. Їх звільнено після інтервенції американського команданта в Берліні ген. Томаса С. Тімбермана.

Створено Англо-Українське Товариство в Лондоні

Рада Англо-Українського Товариства відбула 10. травня 1953 р. своє перше засідання під проводом свого голови посла до парляменту п. Вільсма Тілінґа і обговорила різні справи своєї діяльности. До преси ухвалено подати осібний комунікат, текст якого такий:

„Є коло 30,000 українців, що живуть і працюють у цій країні. Вони є тут представники найбільшого не-російського народу, що терпить під совєтським деспотизмом, і вони є ті люди, що сміливо вибрали свободу, аби не коритися тиранії в їх батьківщині. Ми вважаємо, що українці в повній мірі мають право на британську приязнь і моральну піддержку, та що людей, які живуть і працюють поряд з нами, слід ліпше пізнати і оцінити. Маючи це на думці, створено Англо-Українське Товариство. Завдання Товариства в тім, щоб іти назустріч потребам і стремлінням українського народу і знайомити британське суспільство з історією, господарським життям, архітектурою, музикою й іншими культурними досагненнями українського народу.

За Англо-Українське Товариство підписали: Графиня Елдон, президентка; п. Бернард Волл, віце-президент; Посол до парляменту Вільсм Тілінґ, голова Товариства; — Михайло Опаренко, Адріян Коґут і Герберт Фостер Андерсон, генеральний секретар.

Здобули славу для українського імени

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ В НЮ ЙОРКУ ЗДОБУВ ПЕРШЕ МІСЦЕ Й ЗВАННЯ ЧЕМПІОНА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІҐИ КОПАНОГО М'ЯЧА НА СЕЗОН 1952-1953. — Стоять зліва: фінансовий референт Михайло Гаврилюк, — перший містоголова Євген Хамула, — організаційний референт п-ні І. Лютак, — менажер першої дружини Олександер Білан, Олег Чайківський, Роман Підгорецький, Юрій Голюка, Василь Єсрант, — голова Іван Петраш, Адріян Лапичак, Роман Павлюк, Мирослав Вітюк, — капітан Мирослав Шміґель, — 2-ий містогова Федір Кухарчук, — секретар Ярослав Возняк. Клячать від ліва: Ігор Маланчук, Юрій Колодій, Корнель Гевко, Юрій Цьолко, Євген Голюка, Омелян Банах із сином Орестом, — менажер юніорів Степан Кравченюк.— Відсутні: Д-р Осип Кравченюк, Євген Аридт, Василь Павлюк, Микола Клоків, д-р Аркадій Очеретко. (Фото: Михайло Бродин)

АМЕРИКА ОБСТОЮЄ УЧАСТЬ ФРАНЦІЇ В ЗУСТРІЧІ „ВЕЛИКИХ"

Вашингтон. — Тут з урядових джерел виявлено, що уряд З'єдинених Держав не погодиться на жадну конференцію „великих" із Совєтами, від участи в якій була б виключена Франція. Ця заява мала на меті заспокоїти Францію, яка побоюється, що уряди Великобританії й З'єдинених Держав могли б погодитися на зустріч президента Айзенгавера й прем'єра Черчила з совєтським прем'єром Маленковим без голови французького уряду. — Такі припущення не вийшли з Вашингтону, тільки були логічним висновком із недавньої заяви Черчила з пропозицією, щоб голови великих держав відбули чергову зустріч, подібну до тих, які мали місце під час війни в Теґерані, Ялті й Потсдамі, де зустрічались „три великі", себто голови урядів З'єдинених Держав, Британії й Совєтів. Тепер з різних джерел кружляли поголоски, що прем'єр Черчил плянує таку саму зустріч та що він в тій справі вже порозумівся з президентом Айзенгавером. У Вашинґтоні ані не потверджено, ані не заперечено тих поголосок, тільки стверджено, що державний департамент в жадному випадку не погодиться на захитання єдности західних альянтів виключенням Франції з будь-яких розмов з представниками Кремля. Вве ж таки теперішня заява Вашинґтону була рівночасно першим офіціяльним потвердженням обмірковування евентуальної зустрічі великодержавних представників, хоч представники державного департаменту й Білого Дому заперечили будь-яку відомість про те, що прем'єр Черчил звертався в тій справі до президента Айзенгавера. Рівночасно в Лондоні рішучо заперечено поголоски, що прем'єр Черчил вже неофіціяльно порозумівся з представниками Совєтського Союзу щодо зустрічі й конференції „трьох великих". Прем'єр Черчил не бачив совєтського представника ані перед, ані після своєї заяви в тій справі. В західних країнах продовжується дискусія на тему запропонованої Черчилем зустрічі, при чому одні підтримують цю пропозицію, а інші перестерігають перед нею.

Йошида п'ятий раз прем'єром

Токіо. — Бувший японський прем'єр Шиґеру Йошида дістав схвалення парляменту п'ятий раз формувати кабінет міністрів. Але ця його перемога була можлива тільки тому, що обидві соціялістичні партії стримались від голосування, і Йошида переміг свого суперника — провідника прогресивної партії більшістю 204 до 116. Японський парлямент складається з 466 послів. Другим кандидатом на прем'єра був Мамору Шиґеміцу, який виступив з ліберальної партії Йошиди та стоїть на чолі проґресивних. Соціялісти не хотіли голосувати на Шиґеміцу, і вможливили прем'єрство Йошиди. Але дальша доля Йошиди залежить від того, чи йому вдасться дійти до порозуміння з Шиґеміцу, бо партія Йошиди могла здобути тільки 202 послів. Попереднього дня Йошиду перемогли в виборах пре[illegible] парляменту, на [illegible] представника прогресивних і соціяліста. Коли б тільки обі соціялістичні партії голосували з прогресивними, то кабінет Йошиди мусів би резиґнувати. Коли Йошіді вдасться дійти до порозуміння з партією Шиґеміцу, то Японія не стояла б перед новою загрозою кабінетної кризи.

Прем'єр Наґіб хвалить німецьких військових фахівців

Каїро. — Прем'єр Наґіб промовляв через радіо до єгипетського народу і заявив, що німецькі військові фахівці за короткий час зробили більше для боєздатности єгипетської армії, як англійці за повних десять років. Промова Наґіба була відповіддю на згадку прем'єра Черчила, який у своїй промові 11 травня підкреслював, що єгипетську армію вишколюють німецькі нацисти. Прем'єр Наґіб сказав: „Він хотів би, щоб наша армія була залежна від англійців, і щоб не могла нічого їм зробити. Але ми дістали німецьких фахівців, які роблять діло, що його англійці не були здібні, або не хотіли зробити за десять років. Англійська військова місія тільки дезорганізувала єгипетську армію". Далі прим'єр звертався проти фанатиків із Мусулманського братства, які накликують до протианглійських виступів. Наґіб казав, що він знає про те, що „права здобувається, а не дістається", але додав, що тепер „ми не хочемо почати боротьбу, бо ми ще до неї не готові". Єгипетський уряд хоче виждати аж до того часу, коли секретар стейту Доллес вернеться до ЗДА і зробить пропозицію Англії в справі англо - єгипетського порозуміння. Одночасно з Лондону офіційно повідомили, що одна бриґада морської піхоти з острова Мальти прибула до Суеської зони, щоб скріпити англійську залогу, що складається з 80,000 вояків.

ЗАХ. НІМЕЧЧИНА ОБМІРКОВУЄ МІЛІТАРИЗАЦІЮ СВОЄЇ ПОЛІЦІЇ

Бонн, Німеччина. — Урядові й політичні кола Західної Німеччини обмірковують і обговорюють тепер пропозицію федерального міністра внутрішніх справ, д-ра Роберта Лєра, відносно мілітаризації 50,000 західно-німецької прикордонної поліції. Д-р Лєр пропонує, щоб цю поліційну силу перетворити в реґулярну армію. В деяких колах вважають, що ця пропозиція була більше обрахована на те, щоб при її допомозі виявити становище західних альянтів до всіх можливостей ремілітаризації Німеччини, — побоюючись, що становище західних альянтів до всіх можливостей ремілітаризації ще довго паралізуватиме введення в життя договору про Европейську Оборонну Спільноту, дарма, що західно-німецький парлямент вже перевів леґальну ратифікацію того договору. Досі ще не спостережено практичних заходів в тому напрямку, щоб запевнити Західній Німеччині власну бодай мінімальну оборону на випадок, якщоб договір про оборонну спільноту не міг бути переведений в життя, — але пропозиція Лєра свідчить, що Німеччина з такою можливістю рахується. Міністер Лєр пропонує, щоб теперішню силу 10,000 прикордонної поліції збільшити до 50,000 та перетворити її в реґулярну армію, забезпечивши її танками, важкою зброєю, літаками й навіть прибережними воєнними кораблями.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРАГЕДІЯ ГОЛОДУ В УКРАЇНІ

Тому 20 років наша — колись молоком і медом текуча — Україна була подібна до великого цвинтарища, повного трупів навіть не похованих. Це були жертви відомого голоду. Історія знає і такі випадки, коли страшний голод лютував навіть на урожайних та багатих землях, зате не знає ні одного випадку, щоб хтось вживав цього нещастя — одного з найстрашніших, яке тільки знає людство — для політичних, кирних цілей, для фізичного нищення владою цілого народу. Якраз таке було з голодом в Україні під Совєтами в роках 1932 і 1933. Страшне й небувале в тому голоді те, що він не був ділом самої природи, посухи чи поводі, а був штучним, спричиненим в Україні чужою, московською владою, що діяла з Кремлю.

Не одно велике лихо витерпіла Україна від московського окупанта впродовж своєї довгої неволі, але такого нещастя, яке спало на неї в 1932-33 роках, вона ще не знала. Це ж за нецілі два роки згинуло в Україні п'ять чи шість мільйонів людей з голоду, для якого не було б місця, коли б злочинна, чужа влада зловмисно його не спричинила.

Нам, американським українцям, ця страшна трагедія України добре відома. Вона потрясала нами вже тому 20 років, як тільки почали до нас доходити перші вісті, яким — правду кажучи — спершу важко було дати віри. Бо хоч як добре ми визнавались вже тоді на варварських методах кремлівського режиму в Україні, проте таки важко було повірити, щоб Москва, караючи український нарід, а зокрема українського селянина, взялася аж за таке нечуване в історії звірство. Та скоро почали надходити дальші вісті, одна страшніша другої, а жертв голоду в Україні почали рахувати вже на мільйони. Тоді почали ми масову протестаційну акцію, хоч її не легко було вести вже тому, що саме тоді велася завзята пропаганда за нав'язання дипломатичних зносин ЗДА з СССР й преса широко розписувалася про великі матеріяльні (торговельні) користі для Америки з таких взаємин. До того найвпливовіший тоді американський журналіст щодо совєтських справ, Волтер Дюренті, московський кореспондент часопису Ню Йорк Таймс, подав у своїй кореспонденції [illegible] Україні й ніяких слідів голоду не [illegible] Дюренті дістав тоді ще й журналістичну [illegible] Пуллiцера за „знамениті" репортажі з Совєтів! В таких то обставинах пішли американські українці на вулиці міст з масовими протестами проти Москви на заклик тодішньої політичної організації — Об'єднання Українських Організацій в Америці, яке видало для цеї цілі більшу брошуру про голод в Україні англійською мовою та постаралось, що в Конґресі внесено в цій справі теж і відповідну резолюцію. Пригадаємо, що кількадесяттисячний протестаційний похід у Ню Йорку відбувся тоді якраз у той день, коли З'єдинені Держави визнали дипломатично Совєтський Союз. З масового віча, яке відбулось по поході, вислано телеграму до президента Рузвелта з гострим протестом проти цього визнання.

Сьогодні настав дещо інший час і вже нема в Америці багато таких, щоб не вірили, що голод в Україні в 1932-33 роках був, чи що невинні жертви того кремлівського злочину треба рахувати на мільйони. Але не забуваймо, що як в 1933 році йшов з різних боків сильний натиск на потребу тісного зв'язку ЗДА з СССР, так тепер іде подібний натиск на угоду з Кремлем не тільки з боку комуністів та їхніх явних і тайних симпатиків, але й цілих країн, і то вільних країн, союзників Америки в обороні перед комуністичною агресією і московським імперіялізмом. Навіть в британськім парляменті лунають голоси про конечну потребу конференцій з Кремлем, спричинником страшного голоду в Україні з 1932-33 років. Думають зговоритись з ним щодо миру бодай на одну генерацію . . .

Американським українцям треба отже знов виходити на вулиці міст і знов звертати увагу Америки і світу, що з такими злочинцями, як ті, що з політичної пімсти мордують десятки мільйонів людей — в тому і голодом — до ніякої згоди дійти не можна і не треба.

СПРАВА ОТІСА

Від суботи минулого тижня американські й в деякій частині закордонні газети заповнені вістками й повідомленнями, що їх можна б коротко назвати справою Отіса. Вільям Н. Отіс — це кореспондент аґенства Асошіейтед Пресс, якого два роки тому заарештували большевики в Чехословаччині під закидом „шпигунства" та засудили на 10 років ув'язнення й тепер „помилували". Безпосередньою причиною звільнення був лист дружини Отіса до нового комуно-чеського президента Антоніна Запотоцького, в якому вона „цілим своїм серцем апелює до його милосердя" та „надіється й молиться", що комуністичний диктатор виконає „акт людяности" й дозволить її чоловікові вернутись до неї.

Сам Отіс, після звільнення з в'язниці та переїзду початково до Німеччини й опісля повороту до ЗДА, є дуже здержливий в своїх відповідях на численні запити своїх колеґ-кореспондентів. Він дає вимінаючі відповіді відносно його суду й засуду, а кореспонденти по-товариськи не намагаються навіть дістати від нього точніші відповіді, вважаючи, що він „потребує часу" на те, щоб прийти до себе та вияснити всю справу.

Арешт, засуд і опісля „помилування" Отіса далеко переходять справу чи трагедію одної людини чи родини. Без огляду на відповіді та вияснення Отіса після його звільнення, він був заарештований на своєму пості та виконуючи тільки те, що є першим і основним обов'язком закордонного кореспондента: збираючи вістки. Його арешт був звичайним большевицьким засобом терору проти одної з чотирьох головних свобід — свободи преси та інформацій, а після його арешту з Праги були прогнані інші закордонні кореспонденти. Очевидно, що всі ці рішення були тільки виконані в Празі, але винесені вони були в Москві.

Теперішнє „помилування" Отіса має всі познаки описаних Шевченком кавказьких „чурек і саклі". Насильство й терор готові забутись під впливом „ласки" й „помилування". По тій лінії йде вся совєтська політика. Москва насамперед починає агресію, щоб потім вести „мирну офензиву" для її припинення, створює в світі напруження, щоб опісля виявляти свою „добру волю" для відпруження. Така гра чужа вільному світові й тому теж не диво, що він часто падає її жертвою.

Виникає тільки запит: як довго ще вільний світ дозволятиме Москві на таку згори програну для нього гру в піжмурки? Як дивно звучить лист з благанням про „ласку" й „помилування" п-ні Отіс, громадянки могутньої вільної країни! Для безпідставно заарештованого кореспондента просять ласки й помилування в тому самому часі, як керований Москвою большевизм намагається вимогти на Америці зміну смертного присуду для двох атомових архишпигунів і зрадників Розенберґів. Ще чого доброго й „ласка" комуністичного диктатора готова вплинути на відповідне рішення американських властей в справі Розенберґів, подібно, як інші „ласки" Москви вже вплинули на деякі інші західні країни, що готові на „розмови" й „зустрічі", не маючи й не вимагаючи жадних ґарантій, що большевики не прийдуть на ті розмови з вигостреним ножем під полою.

Деякі американські газети, коментуючи звільнення Отіса, висловлюють надію, що він, відпочивши та прийшовши до себе, допоможе їм вияснити не одну подію за залізною заслоною. Їм не було б потрібно тих вияснень, якщо б вони намагались збагнути та правильно оцінити саму „справу Отіса", себто його терористичний арешт і теперішнє „ласкаве" звільнення. Велика більшість це розуміє й за них висловлюється Н. Й. Таймс, пишучи, що „помилування" Отіса в нічому не зменшує американської погорди до тих в Празі чи деінебудь інде, що зраджують західну цивілізацію. Так теж і треба розглядати цілу справу Отіса, не в світлі його „помилування", але тих подій, які це помилування попередили: комуністичного варварства, яке у випадку Отіса є тільки цілком незначним кільцем в безконечній смузі комуністичних злочинів проти людей, народів і людства.

Микола Кушніренко

Американська конференція Мюнхенського Інституту

(Закінчення)

На тій конференції виступало також п'ять американців, з яких кілька були професорами університету. Мабуть з якогось сантименту вони всі читали свої короткі доповіді і промовляли також по російському. На таку „роскіш" міг позволити собі хіба одинокий проф. Е. Мозлі, що досить поправно володіє тією мовою. Виступи інших американців були б з більшою користю, коли б були у мові англійській.

Слухаючи нелегке намагання американських професорів промовляти цією мовою, хочеться сказати, що вже крайня пора і для американців звернути увагу на мову українську та вивчити її настільки, щоб могти читати джерела в цій мові. Це дасть змогу американським науковцям запізнатись з суспільно-політичною проблематикою СССР і цілого сходу Европи без московських фальшивих окулярів, які їм наділа ще царська російська пропаґанда у формі „науки" і через які вони дивляться ще й досі.

Високоосвічений дипломат Джордж Кенан знає добре московську мову і в слові, але допустився у своїй відомій статті великих помилок, називаючи, наприклад, Україну в економічному відношенні, Пенсилвенією СССР. Таж звичайний студент може це перевірити, заглянувши до підручників економічної географії або у статистичні збірники, та довідатися, що продукція Пенсилвенії у головних галузях економіки складає 10% цілої продукції ЗДА, а продукція України 40-60 і більше відсотків у продукції СССР. Але і цей факт не перечив тому, що Росія, створивши тепер свої нові центри тяжкого промислу, може цілком добре обійтися без України, а Україна також і під оглядом економічним може бути зовсім незалежною від Москви. Це давно вже довели економісти, зокрема не раз переконливі дані наводив славнозвісний український економіст Володимир Тимошенко, довголітній і заслужений професор американських університетів.

Деякі доповідачі принагідно згадували, що большевики у своїй політиці вертаються до націоналізму, але не називали його власним ім'ям. Проф. Карпович на це відповідав, що мовляв той націоналізм має лише „служебну" ролю. Проф. Мозлі твердить, що народ, (очевидно нижчі народні маси) того націоналізму не має. Оце і все про національне питання на трьохденній конференції інституту „по вивченню історії і культури СССР", якщо не рахувати згадуваного льояльного до господарів конференції реферату Сіадури та „нельояльного" виступу вірменина Р. Дарбініяна.

Про цю конференцію багато було написано у Новому Русскому Слові, але для нашої теми будуть цікаві два дописи до редакції цього часопису. У „НРС" з 2-го квітня ц. р. у листі до редакції п. Ю. Гудим-Левкович, учасник конференції пише: „Не можу стриматися від вияву протесту проти оцінки, яка намагається представити моральний успіх недавно відбутої американської конференції Мюнхенського Інституту... як події культурного життя русской (московської) еміґраційної громадськости. У зіставленні з певною досадною ноткою, що дисонансом прозвучала на кінцевому засіданні конференції, таке освітлення її у справозданнях в Новому Русскому Слові набуває небажаний тенденційний характер. Мюнхенський Інститут в жадному разі не є „русскою" установою, а його праця оперта на тісній діловій співпраці наукових сил, що представляють різні народи СССР. Так само й праця американської конференції Інституту, в котрій активними учасниками були не лише „русские", була побудована на засаді співпраці, основаній на розумінні взаємних інтересів і спільности долі всіх народів СССР" (зі „старшим братом" — М. К.) „. . . Спроба обійти національне „самоозначення" учасників конференції, як така, не може, звичайно, зменшити її значення або зруйнувати плідну співпрацю об'єднаних інтелектуальних сил. Але являючись симптоматичною і безумовно шкідливою ця необоснована (?) тенденція повинна бути рішуче заперечена. Зі щирою повагою Ю. Гудим-Левкович".

Навмисно наведений тут цілий допис „федераліста" Гудима-Левковича не лише потверджує наведені факти у цій статті, а й освітлює суть згадуваної конференції та Мюнхенського Інституту.

Гудим-Левкович пробує „протестувати" проти оцінки конференції як події культурного життя російської (московської) еміґрації, згадуючи і про „досадну нотку", що „дисонансом" прозвучала на кінцевому засіданні конференції. Можемо запевнити, що та нотка — виступ Вейнбаума — прозвучала не дисонансом, а гармонією і з конференцією і особливо з авдиторією та була нагороджена бурхливими оплесками. Москалі кажуть: „Канєц — дєлу вєнєц" — таким „вінцем" для тієї конференції і був виступ Вейнбаума. Він показав без „наукових" декорацій дух тієї конференції і Мюнхенського Інституту і в цьому його цінність.

Та конференція, як очевидно і Мюнхенський Інститут ,це „єдінонєдєлімчєскоє" підприємство за . . . американські гроші, спритно направлене на затемнення американської політичної думки й на поборення свободи поневолених Москвою націй. Можна зрозуміти автора вищезгаданого допису. Йому досадно, що „досадна" нотка Вейнбаума шкодить його „бизнесові", себто „федералізмові" і розкриває карти. Трьохденну конференцію Мюнхенського Інституту гаряче рекомендуємо як надзвичайну лектуру всім тим до кого відноситься „Малоросійське східняцтво", про яке пише Василь І. Гришко у своїй брошурі.

Автор другого допису у Новому Русскому Слові з 19 квітня ц. р., що не був на конференції, а лише читав про виступ вірменина Дарбініяна, нападає на нього та старається довести, що у Вірменії нема русифікації. Одночасно він боронить також „першу жертву комунізму — руський (московський) народ" від закидів, що він винен в існуванні большевизму. Допис підписаний: Г. Гурджиян.

Як бачимо люди „федералістичної" породи мають не лише українські, а й чисто вірменські прізвища, а як буде треба, то матимуть ще й інші . . .

Українці у згаданій конференції не брали участи. Представники українських громадських та культурних і наукових установ загалом не прийшли на ту конференцію. Всіх насторожила відома вже фірма: „Комітет для освобождєнія народов Россії", що фінансує Мюнхенський Інститут. Лише кількох українських журналістів, з професійного обов'язку, були на конференції, роблячи свої нотатки.

Українське громадянство не помилилось. Не дивлячись на „нейтральну" тематику, ця конференція не могла сховати своєї біло-імперської проросійської суті і природи, а також і тих, що стояли за нею.

Що ж дала конференція для зрозуміння подій в СССР у зв'язку зі смертю Сталіна? Порівнюючи небагато; а як на конференцію інституту, що студіює „історію і культуру СССР", то й зовсім мало. Найгірше те, що, судячи по конференції, Мюнхенський Інститут мабуть таки зовсім не виконує свого завдання — не вивчає дійсної історії і культури націй, що поза москалями, складають більшість населення Совєтського Союзу.

А між тим в сучасній американській науці живе стара „Рашіа" 19-го віку, і поміж американськими науковцями вештається сучасний Ріп Ван Вінкл, який проспав не 20, а 200 літ, бо ті соціологічні процеси, що відбулися на Україні, Білорусі та інших національних республіках від р. 1917 до 1932, посунули їх в національно культурному і політичному відношенні на двоє століть вперед, порівнюючи зі станом перед І-ою світовою війною.

Тепер історичне завдання українських науковців — помогти американській науці пізнати дійсний стан сходу Европи. Тому було б на часі, коли б з наступної осени починаючи, ВУАН і НТШ заініціювали скликання конференцій науковців поневолених народів СССР для опрацьовання тем з національно-культурної й політичної проблематики цих народів та їх взаємовідносини із Москвою.

М. В. Дольницький

Абесінія модернізується

Менелек II, король Абесінії, що прийшов до влади в 1889 році, не тільки об'єднав країну в одну державу, але й змасакрував італійські війська в 1896 році, що 5 років намагалися підкорити це стародавнє королівство. В 1936 році, імператор Етіопії-Абесінії, Гайле Селясіє, примушений був втікати перед італійськими військами та віддати цілу країну під володіння фашистівської держави Мусоліні. Абесінія була однією із перших жертв новітнього колоніяльного наступу, вона ж і перша звільнилася з неволі.

Імператор Гайле Селясіє, що виводить свій рід від королеви Шеби і сина Соломона, Менелека, гордий своїм походженням, прямує зробити свою державу славною і могутньою, такою, як вона була в минулому. Володіючи 10,000,000 підданими, що складаються із 30 племен і говорять 30 мовами, імператор започаткував модернізацію країни з ціллю — пробудити свій нарід до нового життя. Завдання, яке не легко осягнути навіть при його абсолютному способі панування.

Абесінія немає досі ні одного власного інженера, ні одного власного аґронома чи архітекта, ні одного ґеолоґа. Немає кому проводити запляновани дослідів земної кори, під якою дрімають неописані багатства — золото, нафта, мінерали — немає кому будувати мостів і доріг. Неписьменність і забобонність — загальне явище, навіть два його міністри не вміють читати й писати. Християнство, що його впроваджено в Абесінії в 330 році, і магометанство — небагато і сьогодні причиняються до піднесення країни. Релігійні провідники і землевласники з великим недовір'ям приглядаються до намагань Гайле Селясіє пробудити країну. Вони цього пробудження бояться, бо це означатиме скорочення і обмеження їхньої влади.

Гайле Селясіє не звертає проте на них уваги, можливо догадуючись, що спротив навіть релігійного провідництва має джерело в страху перед впливами „білої людини".

Гайле Селясіє, як абсолютний володар, не тільки являється повним сувереном над своїми підданими, але він іменує власних міністрів, яким каже, що робити; дипломатичних заступників; послів до парляменту; навіть старостів по селах і посадників по містах. Його слово — закон.

Один із американських кореспондентів, що саме відвідав Абесінію, описуючи намагання Гайле Селясіє пробудити свою країну, висловлює думку, що він задумав доконати в Абесінії чудо. Імператорові, пише він, не вдалося наблизити Абесінії до 20 століття, але він наблизив 20 століття до Абесінії.

Для виконання своїх плянів Гайле Селясіє зібрав біля 600 експертів із 23 країн. Оцей його „трест мозків" і виконує усю роботу плянування і нагляду над розбудовою і модернізацією країни. 45 американців закладають школи, розглядаються по країні визначуючи місця на ірриґацію, боряться із саранчою, вишколюють санітарний персонал, пікуються худобою. Англійці вишколюють поліцію, французи завідують залізницею. Між суддями Найвищого Трибуналу (Абесінія немає писаних законів і книжок права) є грек, поляк, англієць і два шведи. Італійці керують автобусними лініями. Шведи вишколюють військо і літунство та завідують телеграфічною системою. Американці завідують будовою доріг. Між особистими дорадниками імператора в політичних справах є палестинець, американці, англійці і французи. Два араби і два німці завідують радіостанціями. Американський мурин видає найбільший абесінський часопис. Голляндці плекають цукрові плянтації, американські фірми мають під контролею цивільні літунські лінії, і рафінерії нафтової ропи.

Всіх цих помічників, оцей чужинний леґіон, трест мозків, Гайле Селясіє вибрав особисто з-поміж тих, що шукали зайняття. Йому особисто вони відповідальні і йому особисто звітують.

З закордону приходять новітні машини, потрібні до виконування запляновани робіт. З Европи приходить усе, що потрібне до навчання дітвори. З Америки приходить усе, що бракує в Европі, або чого вона не всилі доставити.

Але піддані, виконуючи всі його доручення, ніяк не можуть проломити тисячелітніх звичок та звичаїв. Гайле Селясіє насильно їх модернізує; без нього країна надалі потопала б в повній темноті і примітивізмі.

Дві речі уважає імператор за найважніші — шляхи і навчання. Будову шляхів залишив американцям, наукою займається сам, бо ж він і міністер освіти. З цими двома справами найтяжчі завдання і при повному успіхові їх, він певний, розвиток Абесінії піде швидким кроком вперед.

Про якесь політичне життя в Абесінії тяжко говорити. Політика Гайле Селясіє — пробудити народ. Комунізм чи професійні спілки — незнані і заборонені.

Переконання монарха — протикомуністичні, що доказує невеличка військова одиниця в Кореї.

Модерністично - виховний рух в Абесінії викликує серед інших племен і народів чорної Африки зрозумілий відрух. Між іншим вказується, що можна розвиватися, коли є свобода. Чорні вміють давати собі раду, нехай і за допомогою білих, але вміють. Вони хотять одного: щоб уже раз скінчити панування білих над ними. Час, щоб 5 мільйонів білих перестали верховодити над 175 мільйонами чорних і брунатних.

Дикі країни Африки, з лісами і ріками повними хижих звірів, із напів дикими племенами, пробуджуються, як це є сьогодні в Абесінією. Якщо й інші частини чорної Африки знайдуть таких провідників, як Гайле Селясіє, пробудження її наблизиться швидким темпом, а в парі з тим наблизиться кінець панування білої раси над чорною.

I. С.

ПАМ'ЯТАЮ ГОЛОД 1933 РОКУ

(1)

Було мені тоді десять років. Родина наша була десять душ: батько, мати та нас восьмеро. Найстаршому братові було 21, а наймолодшому 2 роки. Передбачаючи нещастя, батько думав як би то втриматись і врятувати сім'ю. Почали з того, що восени 1932 року продали єдину корову. Я пригадую з якими сльозами моєї матері та „продаж" робилась.

Сім'ю треба рятувати, — нераз відповідав батько. Корову таки було проміняно на ярмарку за зерно льону. Я не пригадую точно скільки пудів взяли були, а пам'ятаю, як міркував батько, що льон такий вигідний та пожиточний.

Тої ж самої осени мати вже не берегла майна, особливо свого посагу, який мало носився, а більш берігся „...для котроїсь дочки, що виросте". Кафтани, запаски, краєчки, хусточки стрижечки та австрієчки і інша всячина були випорожнені зі скрині й продані. Все продавалось за безцін. В той час батько не був ще записаний до колгоспу. Він жив „одноосібно". Тому його називали „одноосібником" або „індусом". (Всіх що не були записані до колгоспу називали „одноосібниками" та „індусами").

Почали ми „розкошувати" з тим льоном. Товкли його в шестидюймовому снаряді. Такого снаряда легко можна було найти на полігонах. За товкача нам служила вісь від воза. Хоч я вважав себе сильним, але товкти самому було важко, тому часто товк із старшою на два роки сестрою. З нас ніхто не міг вибрати потовченого льону з снаряду. Рука влазила в нього, але не діставала дна, Снаряд був важкий та високий. Батько завжди перевертав його дном угору, пересівав потовчене на ситі, а решту знову в снаряд.

Важка, залізна вісь швидко натирала мозолі на долонях. Ми мусили перекочувати снаряда на інше місце, щоб не вибивав великих ям. Це не помагало, бо вся земля була збита снарядом. Багато легше було товкти просо в дерев'яній ступі, дерев'яним товкачем. Просяна лупа не викидалась, а мішалась із товченим льоном і пеклися коржі. Картопля, якої вистачило лише на осінь, їлась дуже обмежено. Спочатку лупили її. Лушпіння сушилось, товклось і теж ішло на корж. Коли картоплі все меншало, тоді варили юшку з нелупленої картоплі.

Ми нарікали на маму, що вона не досолює їжі. Вона варила в найбільших банях, що вміщали відро води і говорила часто, що важко вгадати, як посолити, хоч таки соли сипала дуже багато.

Старший брат часто виїжджав з дому шукати харчів. Був у різних місцях України, але вертався з порожніми руками, бо скрізь було те саме. Щоб щось дістати треба було їхати до Москви або Ленінграду. Вже моєму дядьку пощастило було дещо привезти з Ленінграду. Дядько розповідав, як міліція втруднювала напливаючим селянам з України в'їзд до Ленінграду, а ще важче було щонебудь звідти вивезти. Тому брат змінив думку їхати до Ленінграду хоч приготовлявся аж до дядькового повороту. Пам'ятаю, як журились батьки, щоб Бог поміг йому (брату) в дорозі. Брат виїхав до Москви. Він повинен був найти собі роботу і лишитись там аж до нового врожаю і висилати нам харчові посилки. Щоб вони в дорозі не пропадали, то умовились, що всі вони будуть адресовані на міську пошту з „довостребованієм". Ми раділи, що матимемо хліб. Коли минуло два-три тижні, то мати все частіше говорила батькові, щоб ішов на пошту довідатись чи не прийшли посилки.

Батько сердився, бо він кожного дня заходив, а інколи двічі денно.

Ми рятувались тим, що тато приносив щось з торгсину. Було то трохи муки, трохи пшона або якоїсь іншої крупи. Скільки саме всього було важко пригадати. Проте ті торбинки в яких воно приносилось були малі. І не було більш пуда або півтора пуда. Це було стільки вимінено за один золотий червінець у совєтському торгсині міста Коростеня. Коли батько відносив останнього золотого червінця покликав нас усіх на середину хати, щоб ми побачили, як він виглядає. Батько стояв сумний, а ми довкола нього кожний в своїх руках оглядав золотого червінця. Я був здивований, як довідався де батько ховав їх. Я ж так часто бавився на тому горищі в сіні, — міркував собі, і не знав, що вони були в капшучку під латою біля одної крокви.

Коли люди вже не мали що нести в торгсин, його замкнули і навіть вивіску зняли.

Ми чекали вельми тепла. Бажалось десь вийти і шукати їсти. Тепло надходило, але надходило дуже помаленьку. Ні „друзочки" не було в хаті їсти. Але мама все ще розпалювала в печі, парила чи варила якусь „обметицю" (буквально присолена вода). Вона вже не могла сама витягнути великого баняка з печі, а просила тата на поміч. Мама забрезкла. Вона більше нам віддавала ніж сама їла.

А ми все ще сідали на землі посеред хати, кожний тримав свою череп'яну миску з дерев'яною ложкою і сьорбав „обметицю". Нам не вистачало того наколоченого. Та до того воно видавалось нам майже несолоним. Ми додавали ще соли. Я завжди доливав свою миску холодною водою, щоб більше було.

Ми всі тато і мама, нас семеро дітей (без старшого брата) спочатку були забрезклі, а потім опухлі. В усіх розпираючі, біложовтуваті, водяні обличчя. Велика фізична безсилість. Все стало безстрашним і байдужим. Весняний вітер і сонце здавались дикою стихією, що хоче тебе зжерти. Ми були укупі, але були мовчазними і почувались безлюдними.

Раз мама звернулась до мене, щоб поліз я на піч і послухав чи ще дише Марта. Вона лежала на черені з простягнутими ногами до коміна.

Я полапав її тіло — воно вже холодне. А матері сказав, що вмерла. Ми не плакали і не пам'ятаю, щоб плакала, навіть, мати. „Похорону" хоч не забув, але і не знаю. Лише те, що моїх два дядьки занесли її тіло на кладовище.

— Де могила!?

— Не знаю!

Мусила б бути на єдиному сільському кладовищі. Але його взагалі вже там не було. По ньому паслась колгоспна худоба, а хрести повиттягали і попалили.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

М. Приходько, Торонто.

БІЛЬШЕ УВАГИ НАШІЙ КУЛЬТУРІ!

Під таким гаслом відбувся у великій концертовій залі Торонта другий річний Фестиваль української музики й танцю, в якому взяло участь понад 600 виконавців українського роду. Заключним актом Фестивалю був показ кращих виконавців. Ця імпозантна імпреза, протягом двох вечорів, 11 і 12 травня, представила торонтонцям понад 50 солістів, три кращі хори і кілька танкових груп, що їх жюрі відзначило першими й другими нагородами та стипендіями.

Як це сталося? Фундація Форда, Комітет Визволення Народів Росії? Ні, значно простіше й сердечніше. Ініціятором і головним виконавцем цього доброго і широкого задуму був також українець, народжений уже в Канаді, — п. Степан Павлюк, президент 360 Українського Відділу Канадійського Легіону.

Він постійно має на своїх плечах кільканадцять справ, але він завжди готовий заанґажуватися ще більше, якщо пропозиція пов'язана з загально українським інтересом, чи зі справою, що просто потребує відклику щирого серця. Тому гостинно відкрив він двері будинку Легіону для Літературно-Мистецького Клюбу, для Наукового т-ва ім. Т. Шевченка, для організації новоприбулих Ветеранів. Він забезпечив оплату дорогого лікування і організував урочисті похорони братові Симона Петлюри; не одній сироті і старій, безпорадній ситуації. Осьмачкин „Плян до двору" знайшов безкорисного видавця також в особі п. Павлюка, він же здобув і Фонд на видання „Волої Книги про чорні Діла Сталіна", і знову таки ж він був ініціятором і головним організатором згаданого річного Фестивалю, започаткованого в минулому році. Степан Павлюк є живим прикладом того як багато може зробити тут роджена людина з великим запасом енергії і справді щирим бажанням прислужитися інтересам української справи.

І хоч минулорічний Фестиваль, започаткований з невеликими пожертвами доброділних українців, закінчився, після виплати 3,000 дол. на нагороди учасникам з дефіцитом понад 2,000 на конто Легіону, справа не завмерла. Цього року підготовка і перебіг Фестивалю розгорнулися ширше.

Ідея безсумнівно добра і шляхетна. В обширі Торонта є багато десятків, якщо не сотні українських юнаків і юначок, що вчаться музики, співу, танцю. Їх необхідно заохотити і заінтересувати творчістю майстрів українського мистецтва, нашим невичерпним, блискучим народнім Фолкльором, щоб зростити в молодих серцях любов до мистецтва нашої Батьківщини і тим мати ширшу нагоду завоювати більше уваги чужинецького світу до нашої культури.

Тут варт згадати про те, що Чайковський і Толстой здобули в американському світі для Московщини не менше симпатиків ніж сотні пронизливих московських політиків. Про це ми не повинні забувати, особливо тепер.

Торонтонський Фестиваль дав нагоду почути кількох молодих виконавців, що безперечно обдаровані великим хистом, який в майбутньому, при певній опіці, може дорости й до геніяльности та зробити велику прислугу українській справі. Цікаво відзначити і той факт, що збірка українських нот для наших молодих виконавців (також видана заходами п. Павлюка) зустріла дуже добру, а в окремих випадках і захоплену, оцінку канадійських учителів музики та членів жюрі Фестивалю, утвореного переважно з фахівців торонтонської консерваторії.

Нополеглива підготовка до Фестивалю, з бажанням здобути першенство а також і нагороду, безперечно піднесла на вищий щабель розвитку не тільки сольових виконавців, а й хори та балетні ансамблі, що приймали участь у Фестивалю. До невпізнання змінився зокрема хор св. Володимирської православної катедральної церкви ,що завоював перше місце в конкурсі хорів.

Можна було б навести кілька аналогічних прикладів, але на жаль не маю місця вдаватися в подробиці, так сама як і зупинятися на деяких недоліках Фестивалю що їх необхідно усунути в майбутньому.

Думаю, що при організації наступного Фестивалю, необхідно включити до програми також змагання в музичній композиції та художньому читанню. А українцям м. Торонта треба запам'ятати, що напівпорожня заля підчас заключних концертів Фестивалю не робить їм чести. Є справи (а до них безперечно належить і справа так широко задуманого річного Фестивалю), що їх українська громада просто зобов'язана підтримувати хоч би своєю участю.

Українська нація, що жила й живе на просторах безбережних степів, під південним сонцем і вітрами з Чорного моря і Карпатських гір, породила й породжує багато першорядних талантів, напоєних духом рідної землі. Але доля їх була і є переважно трагічною. Замість утерованої дороги до слави для себе й свого народу, їй стелилися й стеляться тернисті стежки в снігові, безлюдні простори московського невільництва.

І тому тут, поза межами рідної землі, ми повинні подвоїти нашу увагу до зрощування молодих талантів, щоб хоч у якійсь мірі поповнити безкінечні, болючі втрати на Батьківщині. А п. С. Павлюк подає нам добрий приклад, вартий наслідування і громадського зрозуміння та підтримки.

Степан Куропась

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Проф. Доманицький, відомий український народний діяч, професор Господарської Академії в Подєбрадах, кооператор і т. п., вертаючи з похоронів д-ра Іваницького з Дітройту, відвідав Шікаґо. В середу, дня 16 квітня застав я в Українській Бесіді гурт людей, переважно давніх учасників й співробітників професора, що зійшлися на коротку доповідь. Гість говорив на тему труднощів відновлення, а радше перенесення Академії на терен З'єдинених Держав Америки. Є різні „центри", як Ню Йорк, Дітройт, Мінneaполіс, і всі, хоч хотіли б до одної мети дійти, не „в один гуж тягнуть". А шкода була б велика, якби установа, що впродовж останнього покоління відограла так важну ролю в житті української нації, безслідно пропала. Відносно нашого професора то й він, на жаль, працює фізично і переносить на собі „американізацію" в практиці, як й тисячі інших наших умових робітників. Нічия тут вина, але треба сказати собі правду в очі, що не було в нас в Америці „другого Зудаку" — який діяв би в середині й займався розміщенням фахових наших людей. Для прикладу навести б литовців в Шікаґо, яких Торговельна Палата розмістила по фаху.

„Військовий Баль", що відбувся в Українській Бесіді в суботу дня 18 квітня заходом Братства Першої Української Дивізії і О. б. В. У. А., не був військовим балем в повному значенню того слова. Не було уніформів, лискучих шабель, відзнак ні ґудзиків. Зате, разом з ветеранами першого українського визвольного зриву й з молодими ветеранами Української Народної Армії другої світової війни прийшла разом українська військова традиція, гарні спомини перебутих днів слави і днів заломання української визвольної боротьби. Як одні так другі твердили, що український жовнір видержав до кінця, що українська армія не здала зброї, що були в нас „Термопілі", але не було „Ватерля". Українська армія гинула але не піддавалася. І тепер сиволосі полковники й стрункі ще четарі та все послушні стрільці, з тих, що недавно приїхали до Америки, мріють, що „вернуться ще тії, Стрільці Січовії..."

Професійний Театр ім. Котляревського зорганізовано у нас недавно, але він дав уже дві вистави „Запорожець за Дунаєм". Один раз в Лейн Технікел Скул, а другий раз в залі Доґлес Парку. Приготовляється „Циганка Аза"! Організатори цього професійного театру мають добрі інтенції представити серед своїх й чужих таке багате українське театральне мистецтво. Вони мають досить клопоту і праці з добором залі, декорацій, костюмів. Мають клопіт і з добором артистів.

В кожному разі Театр виповняє ту прогалину в житті українського Шікаґа, яка потребує не лише багато добровольців, але й артистів та яка через те й дуже занедбана.

Страшний косар кладе гожі покоси в нашому місті. Пересічна людина не здає собі справи з цього, які великі шкоди українській спільноті наносить цей косар, що „не мине й царя". В понеділок 4 травня взяв я участь в похоронах моєї доброї знайомої, пані Емілії Павліш, членкиці 321-го відділу У.Н.Союзу. В день цей в трьох похоронних українських заведеннях: Музики, Оленця і Роздільського 11 українців похоронено, з чого 5 членів У.Н.Союзу, 2 У.Р.-Союзу, а чотирьох не належало до жодних українських союзів. Поминувши це, що смерть відібрала малим дітям маму, що розлучила батька від родини, бо забрала їм того, що всім верховодив і на хліб заробляв, або забрала батькам сина одинака, в деяких випадках не було кому обтерти сліз дітей чи батьків, бо не було тут українських союзів.

А як гарно віддали останню прислугу тим союзовцям, що вступили в його ряди, як точно і обов'язково виповнили свої зобов'язання У.Н.Союз і його відділи, до яких покійники належали! Союзова поліса є не лише добрим свідоцтвом свідомости американських українців, але й добрим забезпеченням від „наглої і несподіваної". Бо хоч по наших громадах „чума з лопатою" не ходить, то є різні „ексиденти" з автами, стріткарами й інші „модерні" чуми, що трупом світ начиняють. В згаданий понеділок похоронено і такого 46-літнього українця, що в приступі тимчасового божевілля відібрав собі життя в публічному парку. Хоч позірно здоровий і добру працю мав, то якась внутрішня „чума" мучила його душу і привела його до смерти. Інтересно, що що з 11 небіжчиків було 8 новоприбулих до 50 літ а 3 старих автохтонів коло 70-тки. Значить, старші вже краще загартовані Америкою чим люди, що хоч перебули страхіття воєнних подій, не видержують мирного життя нервової країни.

Прикінці додати б, що треба вступати до У.Н.Союзу якраз тепер, з нагоди його 60-літнього ювілею, щоби не було так, як з тими, що вмирають безіменними й нема кому навіть „Со святими" заспівати!

Вакаційна Оселя в Равнд Лейку вже вислала директора Гарасима, щоби там стало замешкав і підготовив апарат для прийому дітей на вакації. Вже тепер в Українській Бесіді кожного вечора можна зголошувати дітей, охочих виїхати на вакації. Офіціяльним днем отворення сезону буде неділя 28 червня.

Великий фабричний вогонь, нечуваний в історії шікаґовської індустрії, вибух у фабриці Габер Інк на Норт Евню і Клайборн. Вогонь повстав в наслідок вибуху алюмінійового пороху, нагромадженого у вентиляторах і збірниках. Жертвою цієї пожежі впало 38 убитих і 31 поранених.

Замкнено у нас 3 банки за недозволені законом банкові трансакції. Це перший раз від часу депресії 1932-го року, що прийшла черга й на банки. Не було жодного „рон" на згадані банки, бо депозити в банках є забезпечені державою до висоти 10 тисяч і дрібні вкладчики не мають страху, що втратять свої ощадності, як це було в часі депресії. Від цього часу банк на Ірвінґ і Остин, по зміні президії дістав дозвіл на продовжування праці, а два інші — з того один в Елливуд Парку, де живуть наші люди, є досі замкнені, бо мають в своєму посіданні забагато т. зв. „діскавнт пейперс" одного банку в Тексас, яких не можна було приймати на підставі банкових законів нашого стейту.

Роковини польської конституції 3-го мая, що їх щороку обходять поляки дуже святочно, мали цього року зовсім інший характер. В поході взяло участь 10 тисяч учасників і 20 оркестр, а на чолі походу йшов четар Францішек Ярецкі, 21-літний літун, що зі скорістю 668 миль на годину втік з Польщі і осів з неушкодженим „Міґ"-ом на данському острові Борнгольм. Перед статуєю Косцюшка в Гумболд Парку, Ярецкі в присутності ґовернора Стретона і мейора міста Кенелі заявив, що Польща не буде воювати проти західних держав, бо такий є дух теперішньої польської армії, дарма що офіціяльно проголошується інакше.

Привітні телеграми надіслали през. Айзенгавер і б. президент Гувер. В маніфестації взяло участь 75 тисяч поляків.

Пробний атомовий напад літаків на Шікаґо відбувся в п'ятницю, дня 24 квітня. Фіктивні бомби були кинені в районі вулиць Белмон і Кедзі з висоти 2500 стіп. Червоні і зелені сиґнали, сирени і 48 сотень вогневої сторожі створили в місті несамовитий гук. На місце, де впали „бомби", гналися зі скорістю 100 миль на годину різні рятункові вози, амбуляiси, поліційні відділи і окремі технічні частини для направи ушкоджень і наладнання справ світла, води й телефонічних зв'язків.

У згадці про писанку для Зудаку у списку жертводавців зайшла помилка у зв'язку з підписами. Замість Осипа Тифлісвича, Людвіка Дельвіґ і А. Бережана, має бути. Осип Термен, Людвик Піґель і В. Бережан.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Підготовка великої української манiфестації закінчується.

У суботу, 16 травня ц. р. відбулися чергові сходини Ширшого Громадського Комітету, що складається з 75 представників українських організацій. Зі звітів з підготовки довідуємося, що українське громадянство Филаделфії та околиць виявляє велике зацікавлення маніфестаційним походом та протестаційним вічем, які відбудуться вже в найближчу суботу, 23 травня ц. р. Треба сподіватися, що у маніфестації візьме участь кільканадцять тисяч громадян.

Уставка походу пічнеться точно 3 год. по пол. в такім порядку: 1 група: від вулиці Бравн по 23-ій на північ такі організації: Проводи центральних організацій, Українські Американські Ветерани, ОбВУА, Станиця В-ва 6В ІУД, Горожанські Клюби, Союз Українок і др. жіночі організації та Українська Студентська Організація.

2 група: на вулиці Бравн між 22-ою і 23-ою. Представництва дружніх народів, Громади: Бристол, Честер, Кемден, Мілвіл, Вілмінґтон, Трентон і др.

3 група: від вул. Бравн по 23-ій на полудне: проводи організацій 3 групи, „Самопоміч", Т-во Українських Інженерів, СУКП, Хор „Кобзар", Т-во Опіки над Молоддю, Учительська Громада, Шкільна молодь та дітвора.

4 група: від вул. Бравн по 22-ій на північ: Проводи організацій 4 гр., Відділи Українського Народного Союзу, Українського Робітничого Союзу, „Провидіння", Народної Помочі та Хор ім. Кошиця і парафіяльні громади.

5 група: від вулиці Бравн по 22-ій на полудне — всі молодечі організації.

Віче в год. 6 вечером в Метрополітан Опера Гавз — Брод і Попляр Ст.

Комітет.

Подаємо до відома громадянства м. Филаделфії, що в у суботу, 23 травня ц. р. під час української маніфестації всі крамниці — членів СУКП будуть зачинені вже від 2 год. по пол., бо всі українські купці і підприємці візьмуть зорганізовану участь у маніфестації та вічу. Просимо всі закупна полагодити того дня по можности до полудня.

За Управу СУКП:
Іван Гаврилів, голова;
Дмитро Баглай, секретар.

Клівленд, Огайо

До роковин сумної дати.

Українські Злучені Організації Клівленду широко розгорнули підготовчу працю до переведення жалібної маніфестації 30 травня ц. р. з нагоди двадцятиріччя штучного організованого Москвою голоду — найбільшої національної трагедії в житті українського народу. До цього часу переведено кілька засідань УЗО, 16 травня відбулися ширші сходини представників громадських організацій та установ, разом з духівництвом, скликаних за ініціятивою Маніфестаційного Комітету.

На цій нараді були схвалені порядок і місце переведення маніфестації, як також намічено мірприємства до роздобуття коштів, в сумі 1,500 долярів, на покриття видатків по влаштуванню трибуни на площі, престолу, для відслуження панахиди по жертвах голоду, установлення гучномовців на площі, виготовлення транспарентів і прапорів, друк пропаґандивно-маніфестаційних летючок, двох тисяч в українській мові і двадцяти тисяч в англійській.

В додаток до запрошених УЗО американських високих достойників — губернатора Лавші, мейора Берке та інших — на нараді було ухвалено послати спеціяльне запрошення Сенаторові Мек-Картові, як одному з провідних лідерів анти-большевицької боротьби.

КАНАДА ПРОДОВЖУВАТИМЕ ІМІҐРАЦІЮ НА ВЕЛИКУ СКАЛЮ

Міністер іміґрації Геріс заявив, що уряд є цілковито свідомий факту, що Канада не може виповнити свого призначення, маючи тільки 15,000,000 мешканців, і тому плянує продовжувати іміґрацію на широку скалю, щоб набути нових громадян.

У своєму недавно виголошеному перегляді іміґраційної політики міністер сказав у парляменті, що Канада приймає тепер іміґрантів на дуже широкій базі, а підхід до іміґрації „надальше буде реалістичний, і керуватиметься фактом розвитку нашої економіки".

Дальше міністер подав до відома, що з усіх 164,498 іміґрантів, які причалили до Канади у 1952 р., 42,675 походили з В. Британії. Тим самим у тому році прибуло з В. Британії на 11,000 іміґрантів більше як у минулому (зріст на 36%).

Серед іміґрантів, які поселилися в Канаді продовж 1952 р., було приблизно 85,000 робітників, а 79,000 їхніх жінок, дітей і батьків. „Що слід відмітити, — сказав міністер — то факт, що майже кожний четвертий іміґрант до Канади у 1952 р. був віком 14 р. або молодший. Ще раз підкреслюю, що це є здорова прикмета канадійської іміґраційної програми".

„Канадійська Сцена".

СТАТТЯ Д-РА А. Т. КІБЗЕЯ В „ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ... АБЕРАЦІЇ"

Ню Йорк. — „Философікал Лайбрері" випустила приготовану професором Медичної Колеґії Стейтового Університету д-ром Едвардом Подольським „Енциклопедію Аберацій" (anормальностей), в якій поміщено теж довшу статтю д-ра Амвроза Т. Кібзея на тему: „Родинна психоза". Ця стаття передрукована з „Психіятричного Квартальника". Д-р А. Т. Кібзей, автор книжки „Український Лікар", це відомий наш лікар і громадянин. Він є членом Головної Контрольної Комісії УНСоюзу, що саме тепер в приміщеннях головної канцелярії УНС переводить річну контролю майна й діловодства цієї організації, попереджуючи річні наради Головного Уряду, які почнуться в найближчий понеділок, 25 травня.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ И ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

Спорт

„ЛЕВИ" — „ІҐЛЕС" 3:0!

Шікаґо, 17. 5. 53. Попередньої неділі почались в Шікаґо офіціяльні футб. розгривки весняної рунди 1953 за мистецтво Нешенел Ліґи. В першому матчу УАСТ „Леви" мали зустріти мехіканську дружину „Некакса", одначе змагання не відбулися з причини браку гриpermission. Тому, що мехіканці були господарями, а „Леви" внесли слушний протест - є можливість виграші змагань воковером (1:0).

В других мистецьких змаганнях минулої неділі дуже добре диспоновані „Леви", всупереч всім дотеперішним традиціям та перший раз в історії шікаґовського футболу -- розгромили сильну польську дружину „Іґлес" (кол. мистець Шікаґа) з рахунком 3:0 (1:0). Вислід навагал відповідає грі, хоч міг бути ще вищий. Наша дружина заграла тимразом на клясу ліпше від поляків так з пункто техніки, як теж і кондиції. Жертвенність, посвята та незломна віра в перемогу причинилися до цього великого успіху. Тяжко вирізнити когонебудь зі змагунів тому, що кожний старався давати зі себе максімум; технічно слабші надрабляли жертвенною грою. Сама гра від першої до останньої хвилини була незвичайно цікава та на дуже високому рівні. Ворота для нас здобули: Коханюк 1, Маркевич 1 і Куцан 1. До цих змагань „Леви" виступили в слідуючому складі: Касіян, Тищенко, Зарицький, Кувик, Пундор, Андрушко, Маркевич, Куцан, Коханюк, Кулас, Гладкий. - Передматч резерви „Левів" з резервою „Іґлес" закінчився вислідом в нічию - 3:3 (2.1). Ворота для „Левів" здобули: Мойсеенко 1 і Фостяк 2. - Юніори „Левів" також зремісували свої мист. змагання 1:1 (1:1). Одинокі ворота стріляв Лоско з Карного.

В імені проводу УАСТ „Леви", змагунів та цілої укр. спорт. громади в Шікаґо складаю УСК-ові Ню Йорк, з нагоди здобуття чемпіонату Нац. Ліґи на рік 1953, - щирі ґратуляції.

Роман Дубляниця.

Подаємо до відома, що оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини огол.) пересилати разом з текстом.

Адм. „Свободи".

ОТСИМ уневажнюю матуральне свідоцтво, виставлене Учительською Семінарією в Байройті, — загублене 27-го лютого 1953 р.

Зеновій Гарасимяк.

КОНФЕРЕНЦІЯ НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ МОЛОДІ

В Клівленді, Огайо, в днях 25 і 26 квітня 1953, відбулася Конференція Націоналістичної Молоді Північної Америки, що в ній взяло участь 54 делеґатів від Об'єднання Українських Академічних Товариств Національного Солідаризму „ЗАРЕВО" в ЗДА й Канаді та від Молоді ОДВУ в ЗДА і Молодих Українських Націоналістів (МУН) в Канаді.

Метою Конференції, що відбулася в приміщеннях Українського Народного Дому, було насамперед: 1. Пранаглізувати існуючий стан організаційного життя молодих націоналістичних кадрів. 2. Уточнення рямок потрібної співпраці згаданих трьох молодечих організацій в аспектах: а) ідеологічно-виховному, б) організаційно-діяльностевому, в) видавничо-пресовому. 3. Участь молодечих організацій у шуканні розв'язки актуальних проблем сучасности в аспекті грядучих днів. 4. З'ясувати позиції та методику праці в нових обставинах.

Конференцію підготовляв окремий Організаційний Комітет, на чолі з д-ром Б. Винарем від ЗАРЕВА, Романом Шраменком від Молоді ОДВУ та Ярославом Білаком від МУН-у. Вони ж і очолювали делеґації від цих організацій в часі нарад Конференції. Всіх делеґатів, що брали участь у Конференції було 54, з таких осередків: Ню Йорк, Клівленд, Ст. Пол, Міннеаполіс, Монтреал, Вінніпеґ, Торонто, Филаделфія, Шікаґо, Трентон, Савт Бенд, Кент, Дітройт, Рачестер. Крім того в Конференції брало участь біля 50 гостей з ЗДА й Канади, на чолі з діючим заступником голови Центральної Управи ОДВУ, п. Володимиром Різником з Ню Йорку. На Конференцію наспіло біля 50 привітів від визначних політичних, наукових і суспільно-громадських діячів та багатьох організацій. Згадаємо тут лише кілька: від Голови Проводу Українських Націоналістів, полк. Андрія Мельника, від Голови ЦУ ОДВУ, проф. д-ра Олександра Грановського, членів Президії Української Національної Ради та Виконного Органу, пп. ген.-штабу ген.-хор. Миколи Капустянського, інж. Осипа Бойдуника, інж. Дмитра Андрієвського, великого приятеля української молоді — д-ра Остапа Грицая, провідника „ЗАРЕВА" д-ра Марка Антоновича, членів ЦЕСУС-у Осипа Зінкевича й інж. Аркадія Жуковського, голови Европейського Проводу ЗАРЕВА, Івана Жеґуца й ін.

Дводенні наради, що ними керувала Президія в складі: д-р Петро Стерчо, предсідник, Ярослав Білак і В. Турчинюк, заступники, та Ірина Михалевич і Володимир Дмитріюк, секретарі, — позначилися великим успіхом. Зібрані делеґати у своїх дводенних дискусіях і доповідях однозгідно ствердили свідомість обов'язків, що випливають з заповітів IV. Універсалу та Декларації Незалежности. Безкомпромісова боротьба за привернення суверенности Українській Державі, — це основний постулят, бо тільки в суверенній національній державі може бути забезпечений всесторонній розвиток народу та його добробут. Про це з усієї душі й у повному переконанні говорили уроженці ЗДА й Канади, уроженці Осередніх і Східніх Земель України, Галичини, Волині, Полісся, Лемківщини, Холмщини, Буковини, Закарпаття та Кубані. Тут говорили ті, що народилися й виховалися в обставинах демократичних свобід ЗДА й Канади, говорили ті, що переживали різні займанщини, ті, що жили й виховувалися в обставинах західньо-европейської еміґрації, говорили ті, що ще не так давно не-раз і не-двічі заглядали ввічі смерти, стоячи напрю з брунатним і червоним хижаками, будучи в рядах революційного підпілля та УПА. Але замітне й потішаюче одне: тут виявлено соборність не тільки по походженню учасників, але соборність духа! І це чи не найважливіше! Без соборности духа не може бути зреалізовано принципу соборности в житті!

Годі було б нам реферувати тези виголошених доповідей: Марусі Попович — „Українська молодь народжена в Америці й наші завдання", Ярослава Білака — „Організації української молоді в Канаді", Романа Шраменка — „Вимоги поневоленої Батьківщини" та д-ра Б. Винаря — „За суцільний молодечий націоналістичний фронт", бо рямки цього короткого репортажу не дають на це змоги. Хочемо відмітити тільки факт, що в них заторкнуто проблеми засадничої натури й по глибинній і довготривалій, а часом навіть гарячій, дискусії принято ряд постанов. Підсумки нарад зафіксовано в окремих резолюціях та постановах, над якими працювали 3 комісії: Резолюційна: на чолі з Олексієм Шевченком, Пресово - Видавнича, на чолі з Любомиром Винарем, на Програмово-Діяльностева, на чолі з інж. Омеляном Суховерським. В загальному хочемо відмітити, що вирішено скріпити єдність фронту існуючих молодечих організацій, скріпити фінансову базу для молодечих видань („Голос Молоді", — „Розбудова Держави" та „Смолоскип"), а зокрема підкреслено необхідність продовжування несення матеріяльної допомоги молодим українським націоналістам, що залишилися на передових стійках у Европі. Це завдання виконував і виконує Стипендійний Фонд ім. Олега Ольжича, на чолі з д-р П. Стерчом в ЗДА і Миколою Плав'юком в Канаді, тому рішено розбудувати його якнайширше. З практичних завдань, вирішено скріпити ряди Молоді ОДВУ якнайширшими кадрами. Висловлено признання Екзекутиві МУН, Проводові ЗАРЕВА та Головній Управі Молоді ОДВУ за їхню корисну працю.

В рямках дводенної Конференції влаштовано в залі „ЛЕМКА" прикладно - культурну й приємну забаву, на якій вибрано пані д-р О. Наклович королевою балю, а принцесами: пані Л. Тесарович, Лесю Бойко та Ларису Зварун. Пані з Українського Золотого Хреста постійно дбали про прохарчування учасників на місці. Зокрема пані Попович, Кукіз, Кавка, Тесарович присвячувалив багато часу й праці для влаштування бенкету, що відбувся по закінченні Конференції в неділю, 26 квітня, з участю діячів Клівленду.

Клівленду в піднесеному на-

Делеґати роз'їздилися з строї, скріплені вірою в правоту своїх ідеологічних заложень і політичних прямувань, щоб на місцях продовжувати муравлину працю на добро Батьківщини.

Петро Надтисянський.

ЯК ПРОВЕСТИ ВАКАЦІЇ

Як тільки дні починають довшати, люди починають думати про вакації та про те, як і де їх провести. Ті, що мають невеликі літні хатки на березі моря чи в лісі, мають вже це питання розв'язане. Але мільйони інших здебільшого пов'язують вакації з подорожами, часто в родинному авта. Куди ж їхати? Охоче відвідати нові небачені досі місцевості з задоволенням прочитають довідник, виданий Службою Національних парків з мапою та листою місць, вартих, щоб їх оглянути. Цю книжку під назвою місця відпочинку в З'єднаних Державах можна одержати, приславши 25 центів чеком чи поштовим переказом до суперінтендента Урядового видавництва, Вашинґтон 25, Д. К.

В цій книжці коротко описані кілька сотень відпочинкових місць, включаючи Національні пам'ятники (місця історичного, передісторичного і наукового значення), а також адреси і назви аґенцій, що можуть дати докладніші інформації про всі цікаві з різного погляду місця. Окремий розділ звертає увагу туристів на Національні ліси (їх є понад 176 мільйонів акрів у 36 з усіх 48 стейтів) та на величезні греблі й резервуари (серед них гребля Гувера в Арізоні) і дає вказівки, куди звертатись по докладніші відомості про недорогі відпочинкові оселі.

В Америці є багато дуже популярних і часто відвідуваних туристами цікавих місць, але крім того є ще дуже багато таких, про які більшість американців навіть ніколи не чула. Наприклад, Служба Національних парків обіймає біля 175 точок. Звичайно, такі Національні парки, як Єлловстон парк у стейті Вайомінґ, Ґлейзер у Монтані, Йоземайт у Каліфорнії, Мамутова печера в Кентокі притягають щороку мільйони туристів. Дуже багато відвідувачів буває також по таких місцях, як Мертва долина в Каліфорнії, Скам'янілий ліси в Арізоні, Веселковий Міст в Юті, тощо.

Серед менш відомих атракцій згадано там такі варті уваги місця, як: форт Ларамі, Вайомінґ — рештки старої фортеці, що правила колись за найголовніший військовий пост З'єднаних Держав для охорони руху переселенців до Каліфорнії та Орегону; „Писана скеля", величезна брила камінна з викарбованими на ній сотнями назвиськ, включаючи перших еспанських завойовників і американських поселенців; Монтезумський замок, Арізона — одно з найліпше збережених і найцікавіших індіянських гірських поселень з оригінальним п'ятиповерховим замком; Гопвел — село в Пенсилвенії — один з найкращих зразків села з вісімнадцятого та початку дев'ятнадцятого віку.

Загальна Рада.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода"!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, відд. 84 подає до відома всім членам місцевим і позамісцевим, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 24. травня, о год. 4. по полудні в залі У. Н. Дому, 279 Кінґс Гайвей, Вест Савтпорт, Конн. Проситься всіх прибути на час і заплатити свої місячні вкладки. Також будемо обговорювати поїздку на Союзівку в дні 5 липня. — О. Куян, предс.; М. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

Посмертні Згадки

ФЕННИ ХВАЛИК, довголітня членкиця Тов. А. Вончевського відділа 10 УНСоюзу в Ансонії, Конн., померла 12. квітня 1953 р., по довгій недузі в 68 році життя. Покійна походила з Білични, пов. Грибів Галичина. Полишила в смутку мужа, двох синів Володимира, що є при армії в Німеччині, Стефана і 2 дочки та 5 внуків. Похорон відбувся 15. квітня з похоронного заведення до церкви св. Петра і Павла при участи Родини, Знайомих та Членів. Тлінні останки поховано на кат. цвинтарі в Дербі. — В. Їй П.! В. Глива, секр.

АНАСТАЗІЯ ІЖ, довголітна членкиця УНСоюзу відд. 235 в Россфорд, О., упокоїлася в Бозі 13. травня 1953 р. проживши 58 р. Покійна походила з села Босько, пов. Сянік. До УНСоюзу вступила 1918 р. Полишила в смутку мужа Антона, 2 дочки, сина, 2 внуки і зятя. Похорон відбувся 16. травня 1953 р., о год. 8:30 рано з похоронного заведення до гр.-кат. церкви св. Арх. Михаїла, а відтак на кладовище в Толідо, Calvary Cemetery. — В. Їй П.! М. Добер, секр.

ІВАН СКРОБАЧ, довголітній член Тов. Запорозька Січ, відділ 363 УНСоюзу в Олісн, Н. И., помер по довгій недузі 12. травня 1953 р. в 62. році життя. Покійний походив зі села Вербиловець, пов. Рогатин. До УНСоюзу вступив 1916 р. Полишив в смутку дружину Софію, три дочки, два сини і десять внуків. Похований на цвинтарі Св. Бонавентора. Нехай чужа земля буде йому пером. — В. И. П.! Уряд.

В п'яту річницю смерти бл. п.

ЗІНИ ДЕМБІЦЬКОЇ

відправиться

Служба Божа з Панахидою

В СУБОТУ, 23. ТРАВНЯ 1953 Р., о год. 8:30 рано

в українській католицькій церкві 66 Plum St., New Brunswick, N. J.

МУЖ, ДІТИ й ВНУКИ.

Дня 13. квітня 1953 р., упокоївся в Бозі

бл. п.

ЙОСИФ ПАЛЕҐА

Покійний народився в селі Лучани, повіт Бібрка, Західна Україна. Полишив у глибокому смутку жінку Анну, дочку Марію, двох синів Миколу і Захарія, дві невістки Ольгу і Розі та троє внуків, а теж три сестри Катерину Юревич в Ню Йорку, Анну Лаврів з чоловіком і Ксеню Драґанчук з чоловіком в Байон та трьох братів Юрка, Олексу і Петра в Галичині.

Щиро дякуємо Рідні, Знайомим, Односельчанам, та Всім Тим, що під час нашого горя надіслали нам вислови співчуття, квіти та своєю присутністю віддали останню прислугу Покійному.

Родина ПАЛЕҐІВ

● РОЗШУКИ ●

Пошукую тету МАРІЮ ОНИЩУК зі села Волків (Вівків), пов. Перемишляни, Галичина, яка виїхала до ЗДА з кінцем 1913 або з початком 1914 року. Вийшла замуж правдоподібно за італійця (замужне прізвище незнане). Живе в Ню Йорку, або околиці. Хто знає її адресу, прошу ласкаво повідомити мене: S. KOSTIW, 432 E. 6th Street, New York 9, N. Y.

Литвинець Петро, шукає Якова Мельника, зі села Білогородка. Виїхав до Америки в 1928 р. Хто знає про нього, або він сам прошу писати на адресу: Касперський Петро (для Литвинця) S. 619 Pine St., Spokane 3, Wash.

Пан Василь Базилевич,

подайте свою адресу.
CORNEL BORODAJKO
11721 Lowe Avenue
Chicago 28, Illinois

ТАРЗАН, ч. 3073. Вітер щось приносить.

Тарзан не зайшов далеко в тунелі, коли він побачив наперед, в недалекій віддалі світло.

Коли наближався до кінця тунелю, запах людини ставав сильний.

„Долина Вару", він говорив до себе, „Згідно з щоденником Пейджа, мене повинні тут затримати войовники. Вони мусять бути близько, бо їхній запах такий сильний. Я піду цим шляхом і побачу, що станеться".